

Verenigingsmonitor 2021 Limburg
Op verzoek van Huis voor de Kunsten
Limburg

K^L
A C

Inhoud

Inleiding	3
1 Organisatiekracht	4
Leden	5
Bestuur en vrijwilligers	7
Betaalde medewerkers	7
Voorzieningen	8
Financiën	10
Missie en visie	13
Zichtbaarheid	13
2 Artistiek aanbod	14
Regulier aanbod	15
Artistieke begeleiding	16
Innovatie van het aanbod	17
Doelen	17
3 Maatschappelijke oriëntatie	19
Samenwerking met externe partijen	20
Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's	21
Aanvullend aanbod	22
4 Knelpunten en toekomstverwachting	23
5 Onderzoeksopzet & verantwoording	25
Ontwikkeling van de vragenlijst	25
Doelgroep en steekproef	25
Respons	26
Analyse	29
Vervolg	30

Inleiding

Muziekverenigingen, koren, schilder-, foto- en filmclubs, toneel- en dansverenigingen zijn een belangrijke voorziening voor een groot deel van de kunstbeoefenaars in Nederland. De driejaarlijkse VerenigingsMonitor onderzoekt de belangrijke trends en thema's binnen deze verenigingen. Na de eerste editie in 2018 vond in 2021 de tweede editie van de VerenigingsMonitor plaats. In deze publicatie vind je de resultaten van de Limburgse verenigingen die in 2021 aan het landelijke onderzoek deelnamen.

371 verenigingen en stichtingen uit Limburg namen deel aan het onderzoek. In het register van de Kamer van Koophandel staan zo'n 1030 Limburgse verenigingen en stichtingen voor kunstbeoefening geregistreerd. Daarmee heeft ruim een derde van hen aan de VerenigingsMonitor deelgenomen. Dit aandeel is aanzienlijk, maar alsnog moeten we voorzichtig zijn met generalisaties, met name omdat een relatief groot deel (59%) zichzelf voor het onderzoek heeft aangemeld via de open oproep – zij maakten geen deel uit van de representatieve steekproef. Zelfselectie zou tot een vertekend beeld kunnen leiden, omdat een bepaald 'type' vereniging mogelijk eerder geneigd is om deel te nemen (bijvoorbeeld verenigingen die actief zijn met sociale media of internet, en daar de oproep ontdekten). Met vergelijkingen met het landelijke beeld, als gepresenteerd in *Verenigingen voor kunstbeoefening in cijfers. VerenigingsMonitor 2021*, moeten we ook zeer voorzichtig zijn.

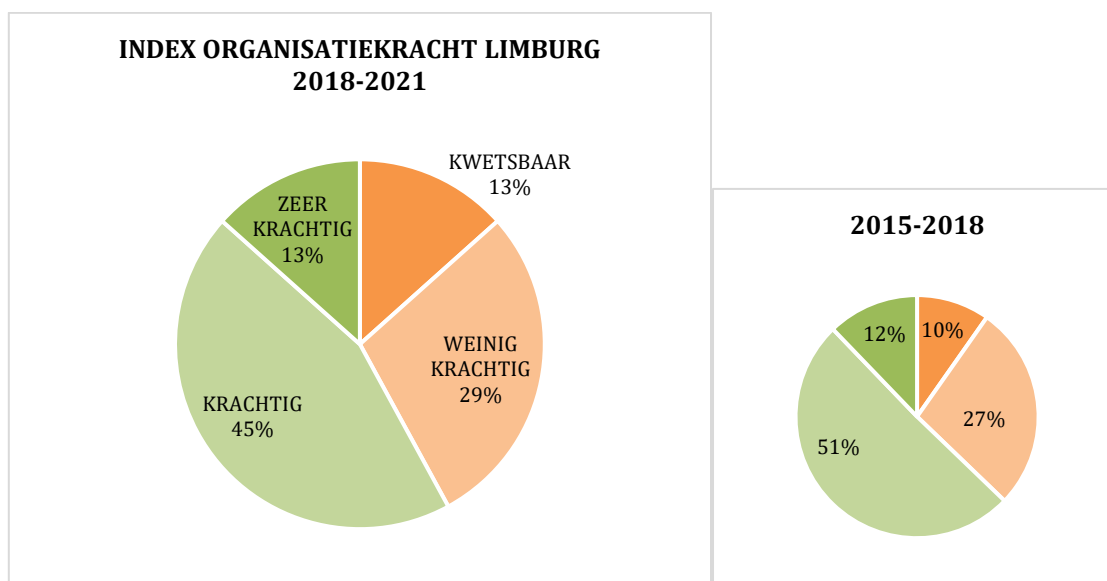
Alle hieronder gepresenteerde uitkomsten gaan specifiek over de Limburgse verenigingen en stichtingen. We hopen dat deze gegevens helpen om een beeld te krijgen van de 'stand van zaken' en ondersteuningsbehoeften van Limburgse verenigingen voor kunstbeoefening.

1 Organisatiekracht

Onder organisatiekracht verstaan we de mate waarin verenigingen voor kunstbeoefening nu en in de toekomst in staat zijn om artistieke activiteiten aan te bieden aan huidige en potentiële leden.

We noemen een vereniging zeer organisatiekrachtig wanneer ze in de afgelopen drie jaar voldoet aan de meeste of alle van deze criteria:

- het aantal leden is sinds het uitbreken van de coronapandemie en/of in de twee jaar daarvoor gestegen
- de vereniging werft zeer actief leden
- de vereniging vindt gemakkelijk bestuursleden en beschikt over voldoende vrijwilligers
- er zijn betaalde medewerkers (zoals een dirigent of docent) voor de vereniging actief
- de financiële positie is zeer gezond
- de hoogte van de contributie varieert per doelgroep
- de vereniging heeft minstens drie verschillende inkomstenbronnen
- de vereniging heeft een duidelijke visie en missie voor de lange termijn, waar de leden achter staan
- de vereniging geeft zeer actief bekendheid aan de eigen activiteiten via gedrukte, digitale en sociale media

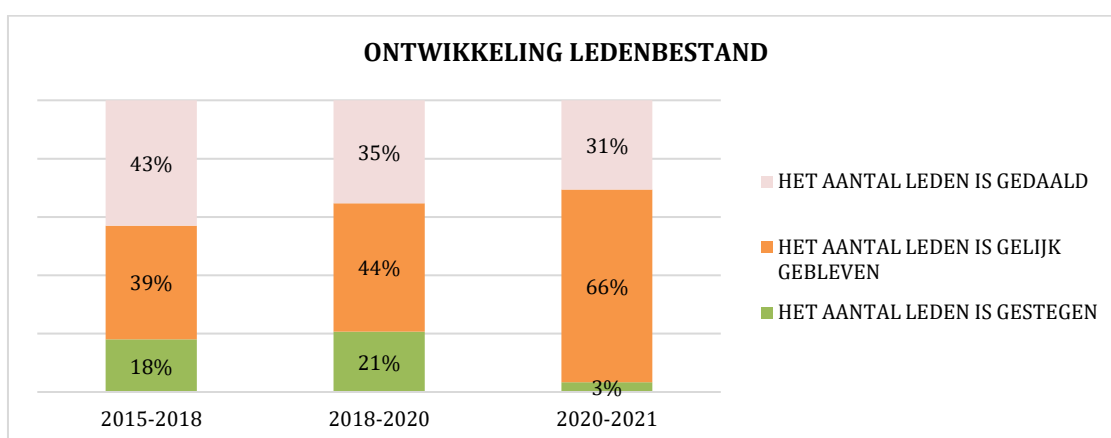

Ruim de helft van de Limburgse verenigingen is een krachtige tot zeer krachtige organisatie. Zij zijn goed in staat om artistieke activiteiten te bieden aan huidige en potentiële leden. 29% is weinig krachtig. En 13% is kwetsbaar. Daarmee lijkt de organisatiekracht iets te zijn afgenomen in vergelijking met de periode 2015-2018 toen 63% van de Limburgse verenigingen krachtig tot zeer krachtig waren.

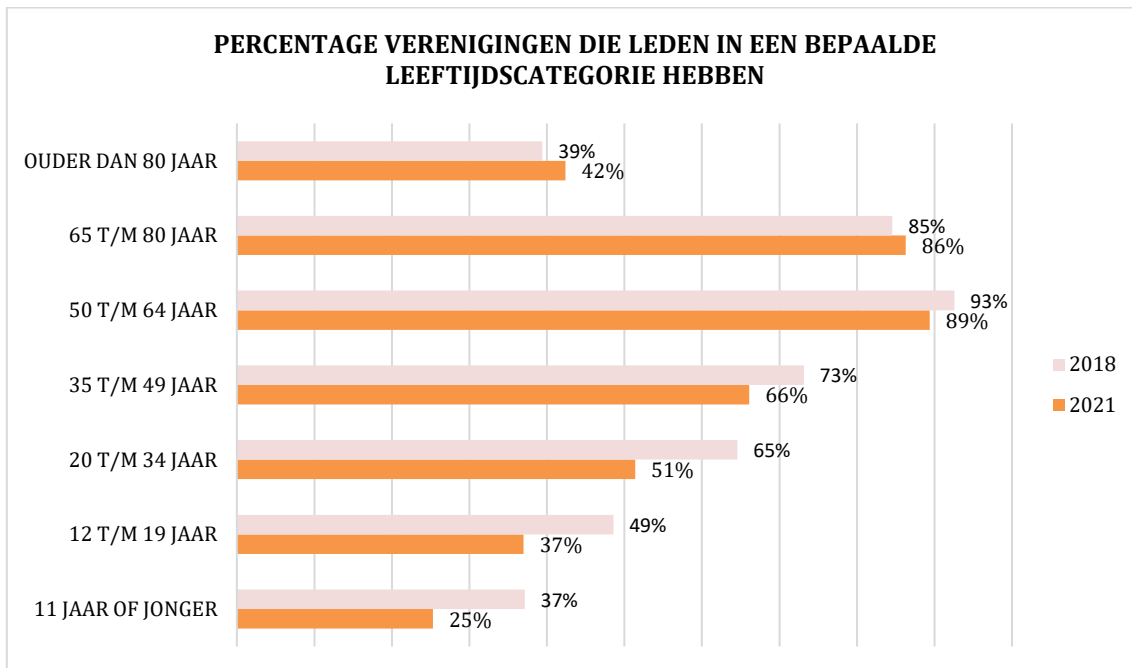
Hieronder lichten we de pijlers van organisatiekracht verder toe, specifiek voor de Limburgse verenigingen.

Leden

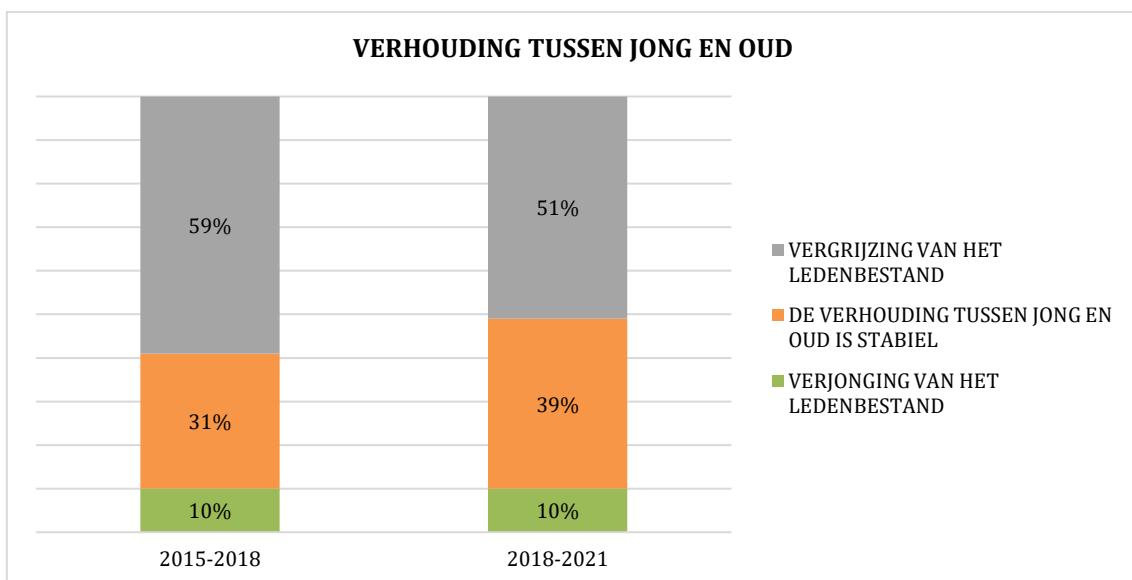
De Limburgse verenigingen voor kunstbeoefening hebben gemiddeld zo'n 44 vaste leden. In 2018 lag dit aantal op 56. 91% van de verenigingen werft actief leden. In de twee jaar voorafgaand aan de coronapandemie bleef bij de meerderheid het ledenaantal gelijk (44%) of steeg het (21%). Bij 35% daalde het ledenaantal. Tijdens de pandemie steeg bij bijna geen enkele vereniging het aantal leden, maar bleef het bij twee derde op een gelijk niveau en bij bijna een derde daalde het.

De meeste verenigingen hebben leden van 50 t/m 64 jaar (89% van de verenigingen) en 65 t/m 80 jaar (86%). Deze leeftijdscategorieën hebben gemiddeld het grootste aandeel in het ledenbestand. Een kwart heeft leden van 11 jaar of jonger en 37% leden van 12 t/m 19 jaar. Dan gaat het met name om de orkesten, waarvan 55% leden van 11 jaar of jonger heeft en 80% leden van 12 t/m 19 jaar. Koren en foto-/filmclubs hebben nauwelijks leden uit deze jongste leeftijdsgroepen.

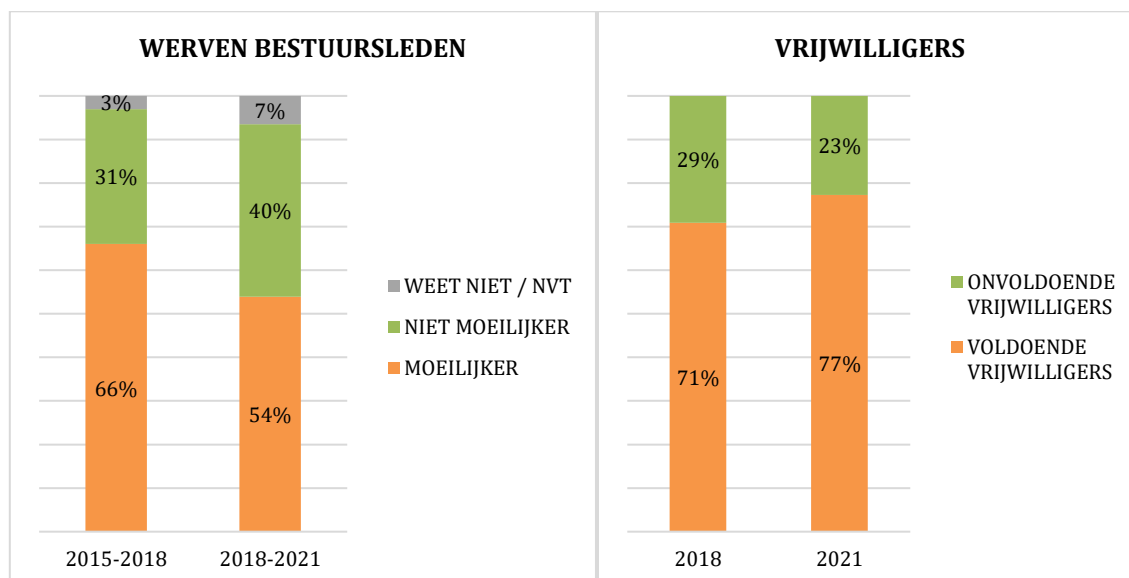

Ruim de helft van de verenigingen ‘vergrijsd’. Bij de andere verenigingen bleef de verhouding tussen jong en oud stabiel (39%), of verjongde het ledenbestand (10%). De sterkste ‘vergrijzing’ vindt plaats bij de koren en zangverenigingen, want slechts bij 4% van hen is sprake van verjonging en bij 61% van ‘vergrijzing’.

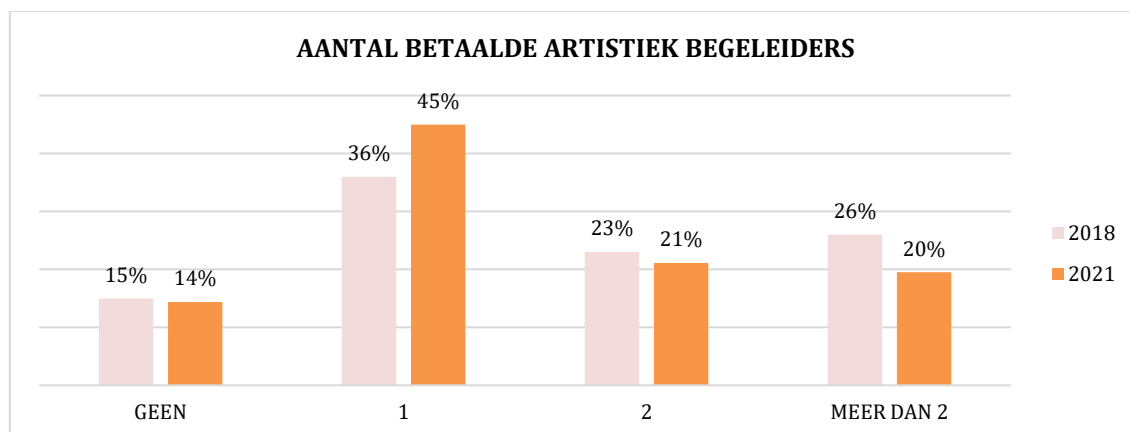
Bestuur en vrijwilligers

Verenigingen draaien op de inzet van bestuursleden en andere vrijwilligers. De meerderheid van de Limburgse verenigingen voor kunstbeoefening (54%) vindt het de afgelopen drie jaar moeilijker geworden om bestuursleden te werven. Dat is minder dan in 2018, toen 68% aangaf het moeilijker te vinden. Net als in 2018 beschikken de meeste verenigingen (77%) momenteel over voldoende vrijwilligers (inclusief bestuursleden).

Betaalde medewerkers

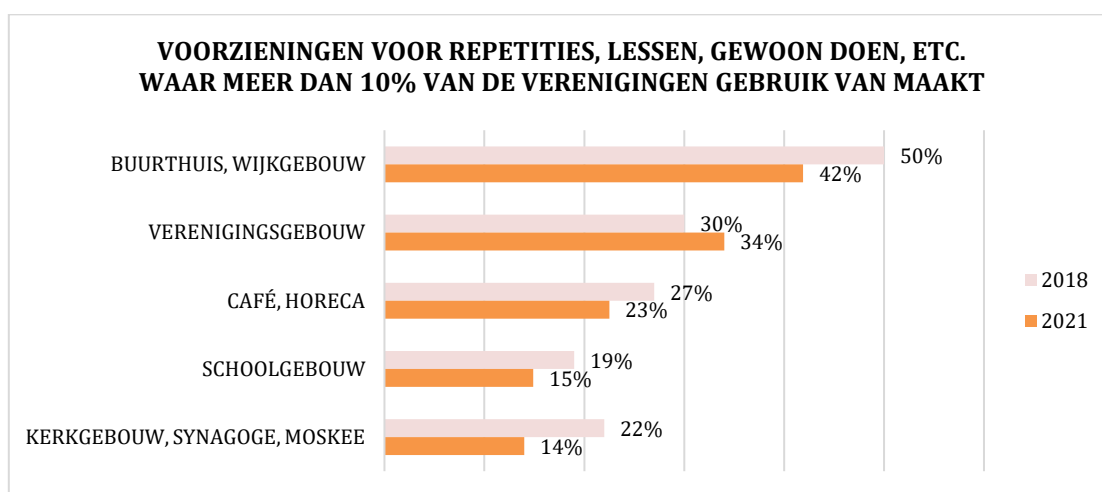
De overgrote meerderheid van de verenigingen (91%) werkt met een of meerdere artistiek begeleiders, zoals een dirigent, regisseur, choreograaf of docent. betaalde medewerkers. Een kwart van de verenigingen werkt begeleiders die hun begeleiding onbetaald verrichten. 86% betaalt artistiek begeleider(s) voor de geleverde diensten, nagenoeg een even hoog aandeel als in 2018. Het aandeel verenigingen dat met twee of meer betaalde artistiek begeleiders werkt is ten opzichte van 2018 afgenomen, en het aandeel dat er met een werkt toegenomen.

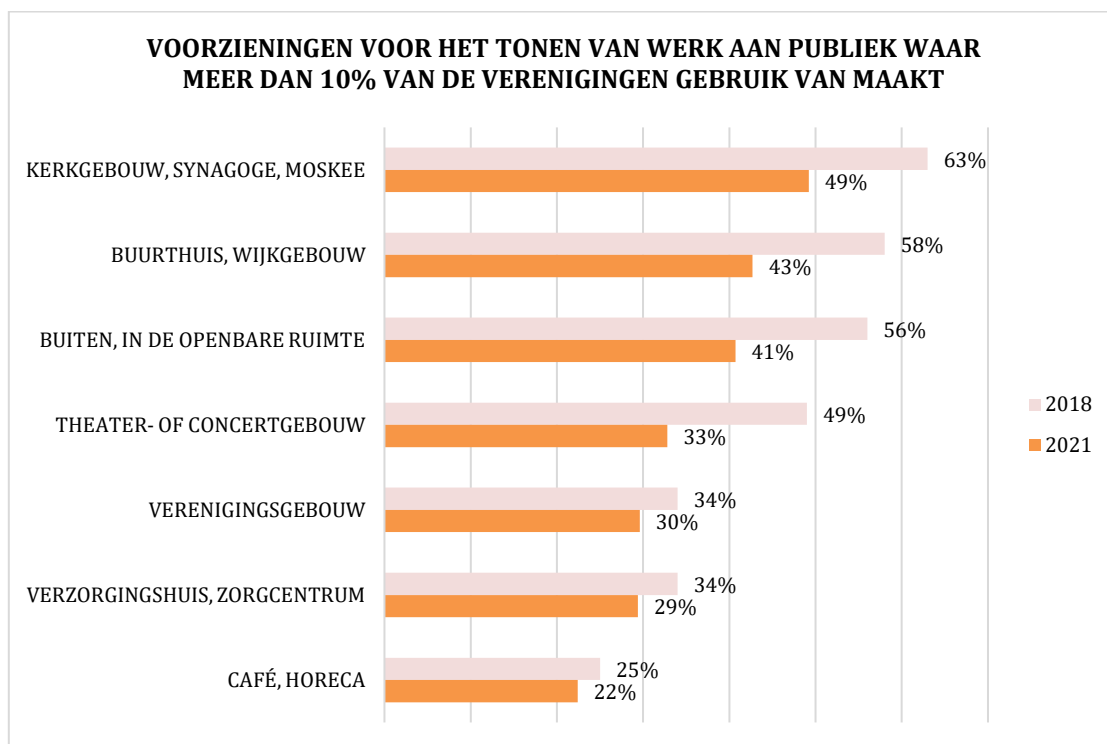
14% van de verenigingen heeft de afgelopen tien jaar meer moeite om vacatures voor artistiek begeleiders op te vullen. Voor het merendeel van de verenigingen geldt dit niet. Dat is eenzelfde verhouding als in 2018.

Voorzieningen

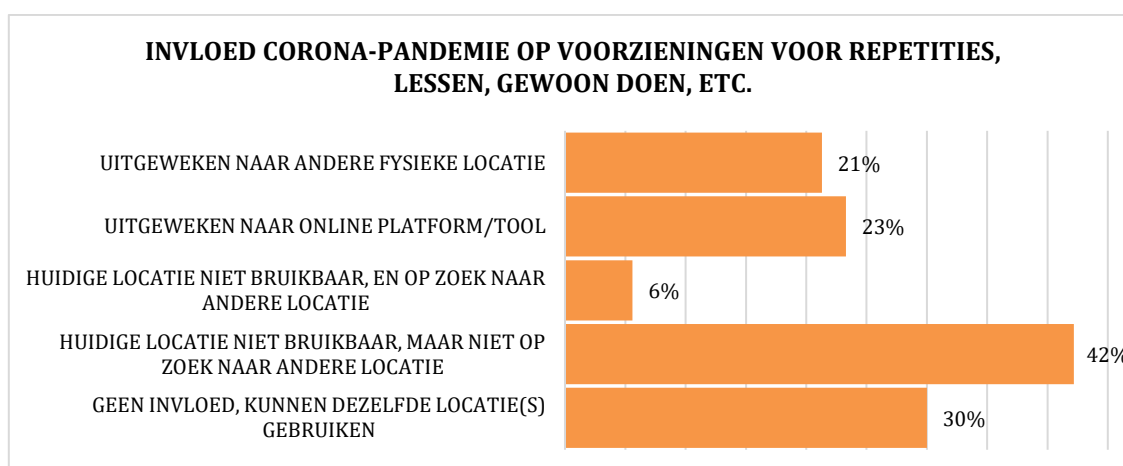
Limburgse verenigingen voor kunstbeoefening maken voor hun activiteiten gebruik van voorzieningen. Voor repetities, lessen, cursussen, oefenen en 'gewoon doen' maakten ze van 2018 tot het uitbreken van de coronapandemie het meest gebruik van het buurthuis/wijkcentrum, gevolgd door het eigen verenigingsgebouw.

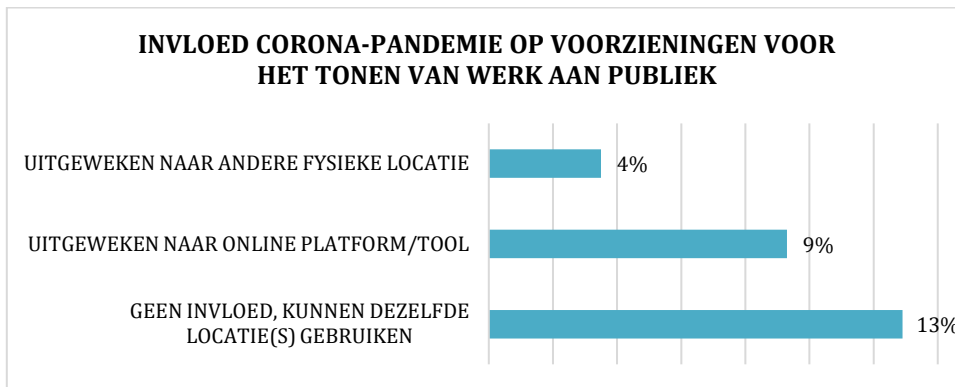

In dezelfde periode maakten verenigingen voor het tonen van werk aan publiek vooral gebruik van kerken, buurthuizen, de openbare ruimte en theater- of concertgebouwen.

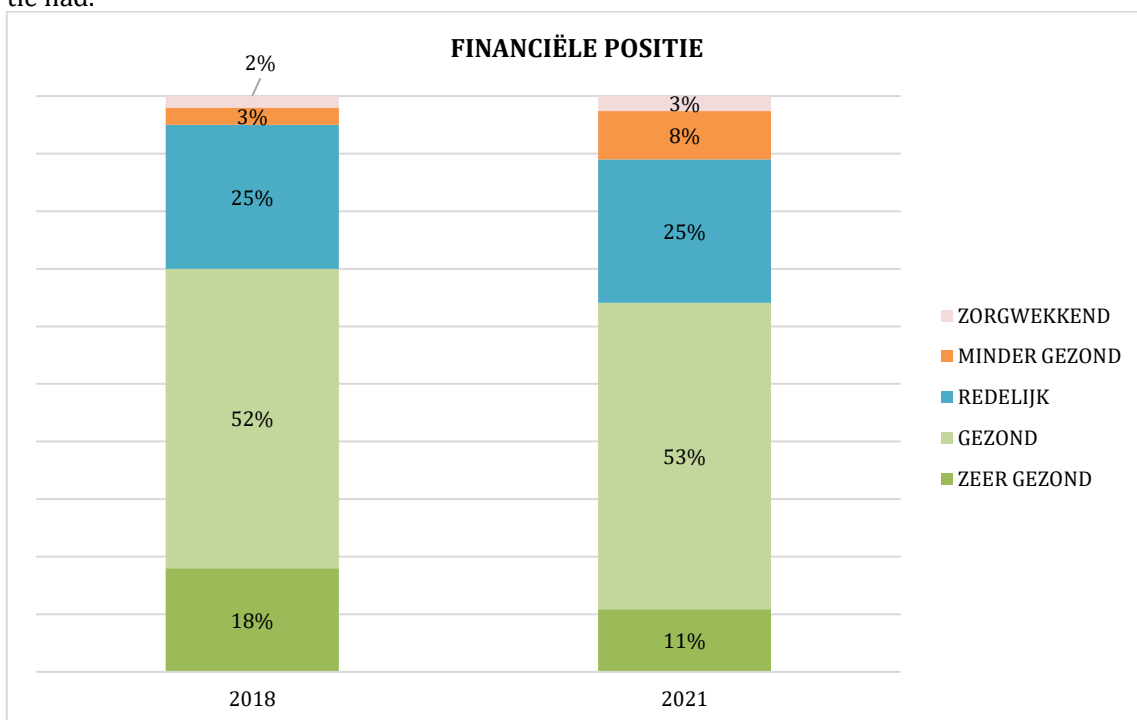
De coronapandemie heeft het gebruik van voorzieningen beïnvloed. Voor repetities, lessen, cursussen, oefenen en 'gewoon doen' is 21% noodgedwongen uitgeweken naar een andere fysieke locatie. Voor het repeteren, lessen en 'gewoon doen' is 23% van de verenigingen uitgeweken naar online platforms als Zoom, Teams, Whereby, etc. Voor het tonen van werk heeft 9% van de vereniging gebruik gemaakt van online platforms. Een kwart van deze verenigingen is van plan om de online platforms ook na de coronapandemie te blijven gebruiken. Ruim een derde heeft dit voornemen expliciet niet, en 38% weet het nog niet.

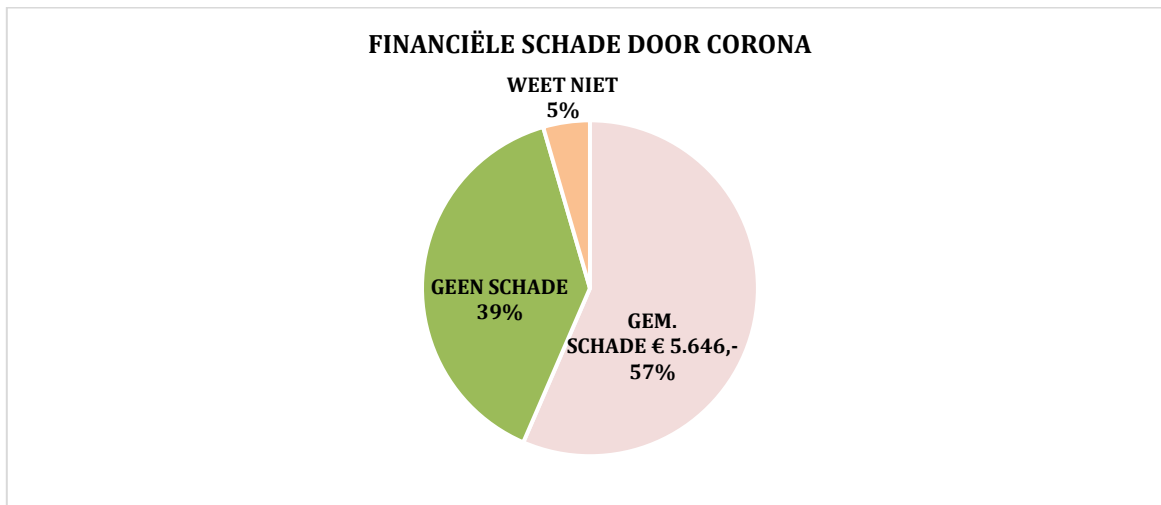

Financiën

De meerderheid van de Limburgse verenigingen voor kunstbeoefening noemt haar financiële positie gezond (53%) tot zeer gezond (11%). 11% kampt met een minder gezonde tot zorgwekkende financiële situatie. Daarmee is de financiële positie van de verenigingen wat verslechterd ten opzicht van 2018, toen 5% een minder gezonde of zorgwekkende financiële positie had.

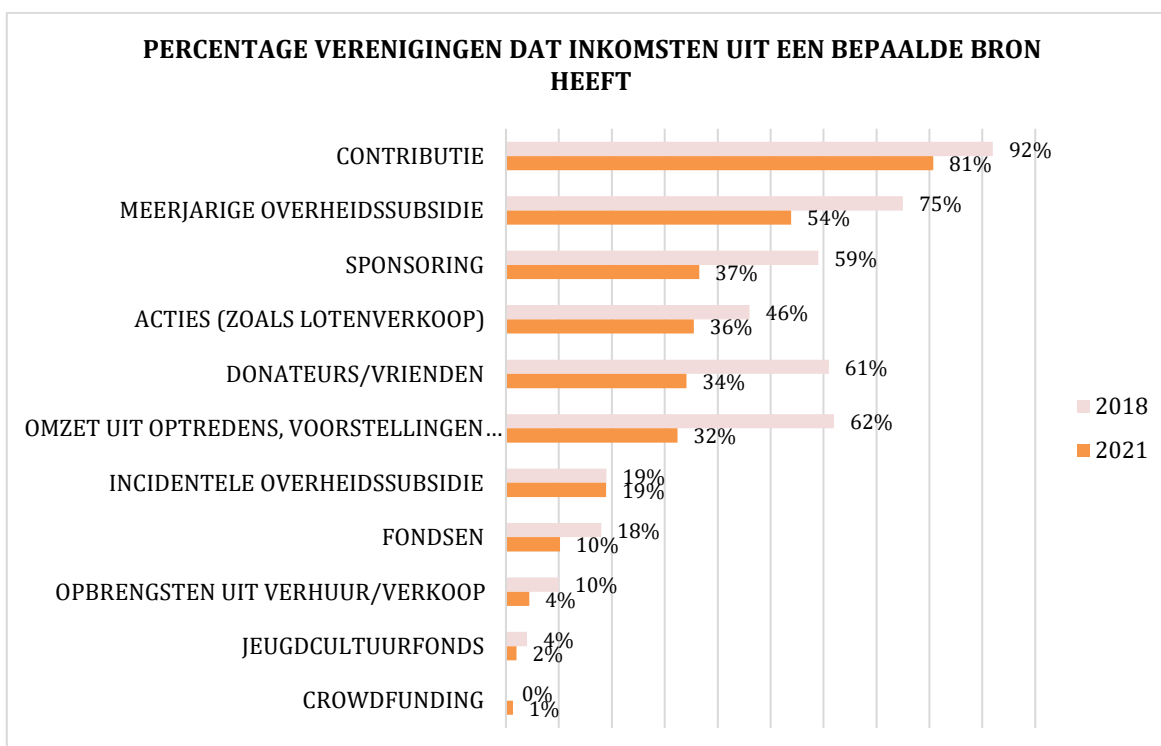

Meer dan de helft van de verenigingen leed sinds maart 2020 financiële schade door de coronapandemie, gemiddeld € 5.646,-. Bij orkesten, toneel- en dansverenigingen ligt het aandeel dat schade heeft geleden met minimaal twee derde het hoogst, en bij foto- en filmclubs met 11% het laagst. Het gemiddelde schadebedrag ligt bij orkesten en dansverenigingen het hoogst, en bij koren en zangverenigingen het laagst.

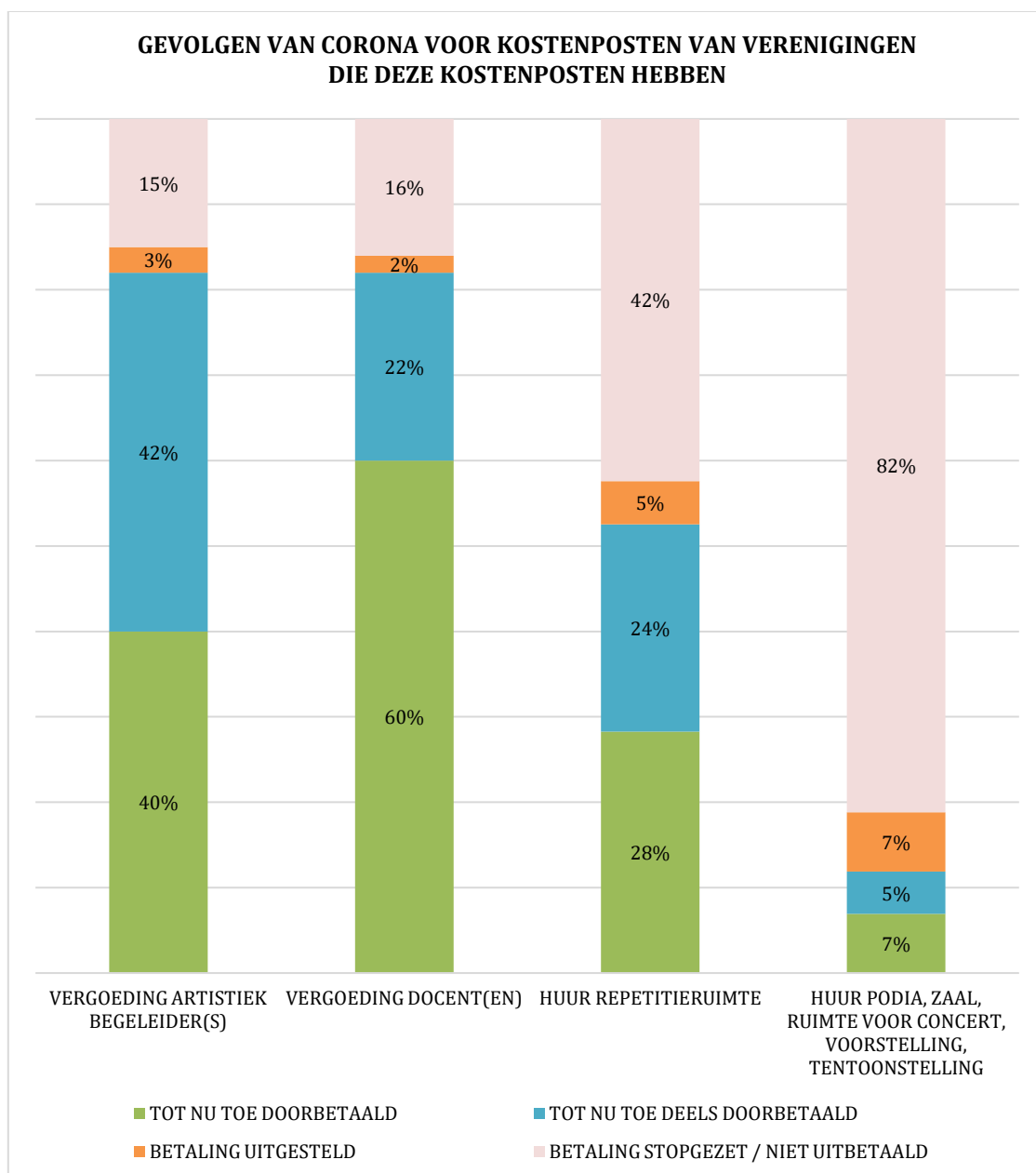

Contributiebijdragen vormen verreweg de belangrijkste inkomstenbron. Bij 30% van de verenigingen varieert de contributie per doelgroep: zij hanteren andere tarieven voor bijvoorbeeld kinderen, studenten of leden met een laag inkomen. Andere belangrijke inkomstenbronnen zijn meerjarige overheidssubsidie, sponsoring, acties, donateurs/vrienden en omzet uit optredens, voorstelling of exposities.

Bij bijna alle inkomstenbronnen is het aandeel verenigingen dat er inkomsten uit had gedaald ten opzichte van 2018. Dit is ongetwijfeld mede het gevolg van de coronapandemie, waardoor verenigingen niet of veel minder hebben kunnen optreden en niet in staat waren om bijvoorbeeld speciale fondsenwervende acties op te zetten. Opvallend is verder het dalende aandeel verenigingen dat inkomsten heeft uit meerjarige overheidssubsidie.

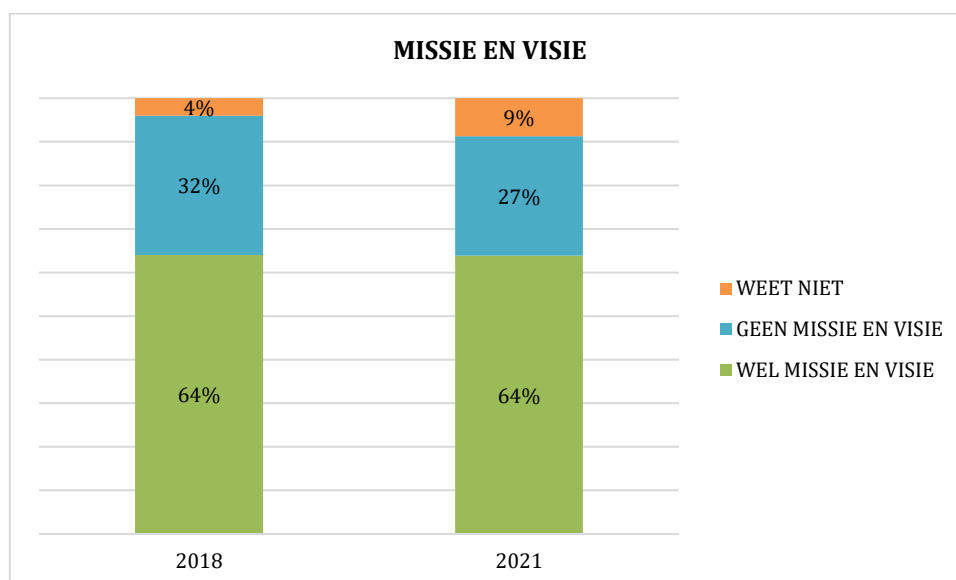

De coronapandemie beïnvloedt ook de kostenposten. Voor de verenigingen die werken met artistiek begeleiders en docenten bleef hun vergoeding een belangrijke kostenpost, veel belangrijker dan huur van repetitieruimten of de huur van ruimten voor het optreden, de voorstelling of expositie. In 2020 betaalde 82% van de verenigingen de vergoeding voor de artistiek begeleiders en 82% de vergoeding voor de docenten (deels) door. De overige verenigingen hebben de betaling stopgezet en de begeleider/docent niet uitbetaald of hebben in een enkel geval de betaling uitgesteld. Dat betekent dat de artistiek begeleiders van 18% van de verenigingen die werken met een betaalde begeleider en de docenten van 18% van de verenigingen die werken met docenten niet zijn uitbetaald.

Missie en visie

De meerderheid (64%) van de verenigingen voor kunstbeoefening beschikt over een duidelijke missie en visie voor de langere termijn. Bij foto-/filmclubs ligt dit aandeel met 22% veel lager.

Zichtbaarheid

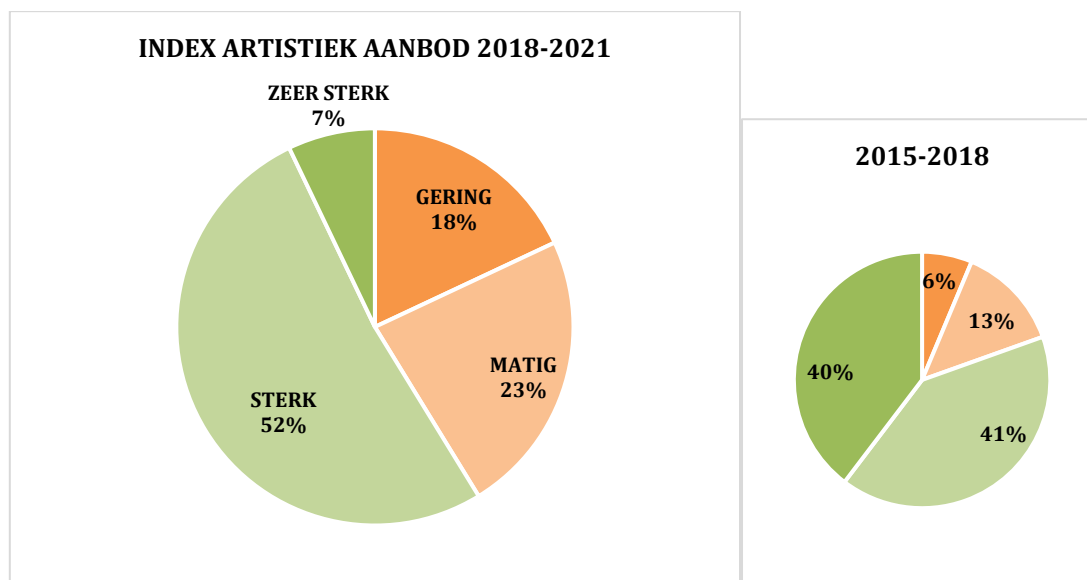
De meeste verenigingen voor kunstbeoefening maken hun activiteiten bekend via gedrukte, digitale en sociale media. Drie kwart van de Limburgse verenigingen gebruikt gedrukte media, terwijl 86% actief is met PR via digitale en sociale media. Daarmee is aandeel dat zowel gedrukte als digitale en sociale media gebruikt even hoog als in 2018. Foto- en filmclubs zijn veel minder actief met gedrukte media (13%), en ook iets minder met digitale en sociale media (67%) dan andere soorten verenigingen. Toneelverenigingen en orkesten zijn het meest actief.

2 Artistiek aanbod

Onder artistiek aanbod verstaan we de mate waarin verenigingen voor kunstbeoefening hun leden de mogelijkheid bieden hun kunstzinnige activiteiten te beoefenen en te verbeteren.

We noemen een vereniging zeer sterk in haar aanbod wanneer ze in de periode 2018-2021 voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- de vereniging biedt de mogelijkheid om minimaal een keer per jaar werk te tonen aan het publiek via voorstellingen, optredens of exposities en biedt daarnaast per jaar minimaal twee van de volgende activiteiten aan:
 - Lessen
 - Masterclasses, cursussen, workshops
 - Repetities/oefenen
 - Gewoon gezamenlijk zonder begeleiding de kunstzinnige en creatieve activiteit uitvoeren
- de artistiek begeleider heeft een hbo-opleiding tot professioneel dirigent, regisseur, acteur, kunstenaar, musicus, choreograaf of docent, een mbo-opleiding tot (uitvoerend) artiest, kunstenaar, musicus, danser, etc., of een één- of meerjarige opleiding voor amateurdirigent, amateurregisseur, amateuracteur, amateurmusicus, amateurchoreograaf, amateurdocent gevolgd
- de vereniging vernieuwt voortdurend haar activiteiten

59% van de Limburgse verenigingen had in de periode 2018-2021 een sterk to zeer sterk artistiek aanbod. Zij boden de leden goede mogelijkheden om hun kunstzinnige activiteiten te beoefenen en te verbeteren. Bij de overige 41% waren die mogelijkheden minder of gering. Het artistiek aanbod was minder sterk dan in de voorafgaande periode 2015-2018.

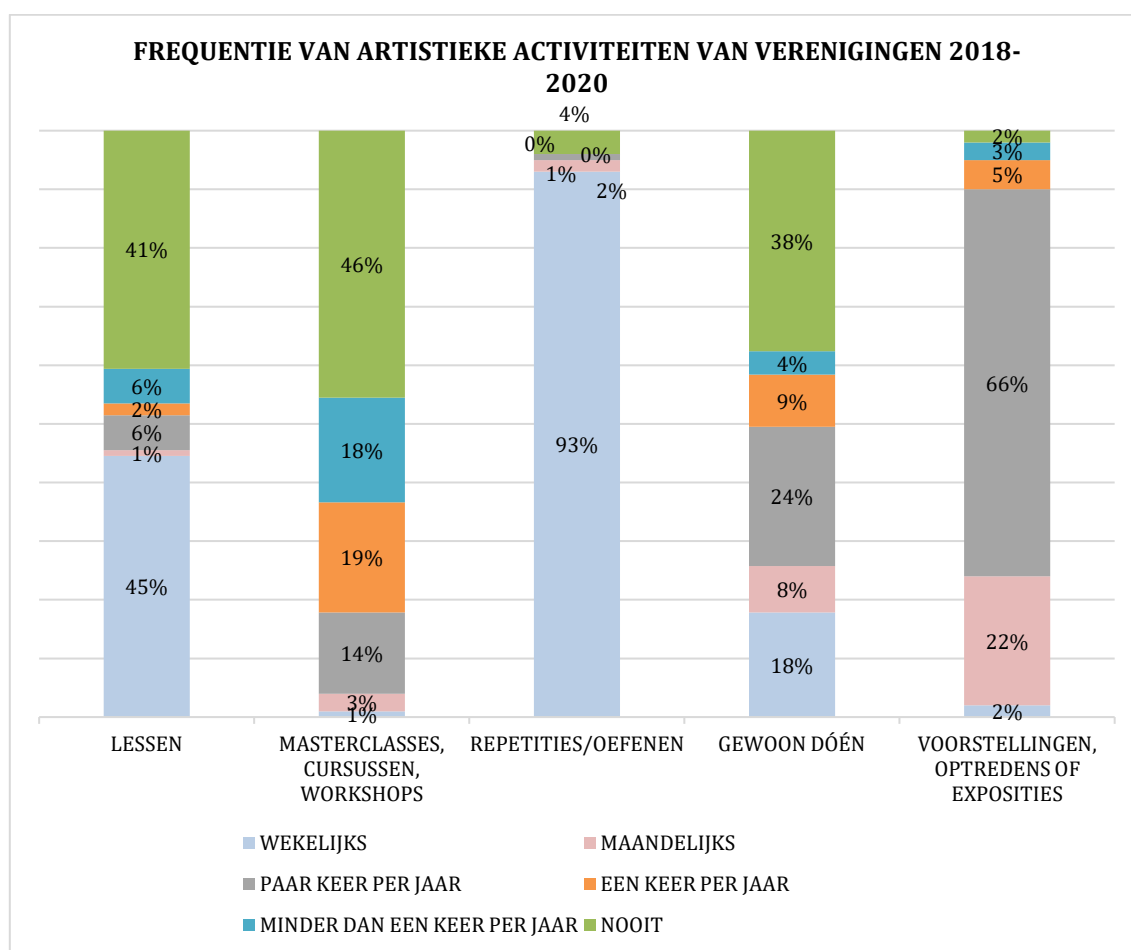
Hieronder lichten we de pijlers van artistiek aanbod verder toe, specifiek voor de Limburgse verenigingen.

Regulier aanbod

We onderscheiden de volgende artistieke activiteiten:

- Lessen
- Masterclasses, cursussen, workshops
- Repetities/oefenen
- Gewoon dóén: gezamenlijk de kunstzinnige en creatieve activiteit uitvoeren, zonder les
- Voorstellingen, optredens of exposities

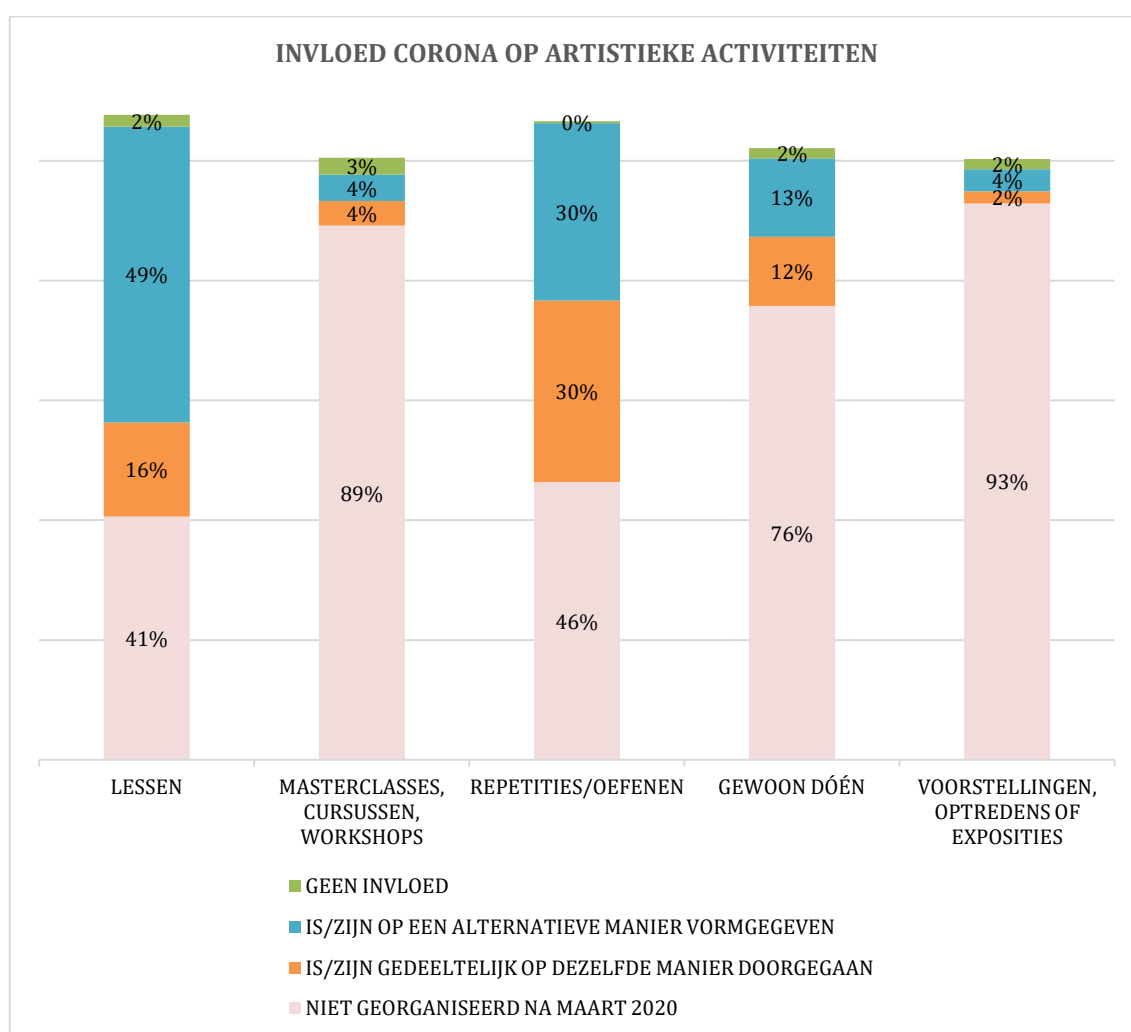
Tot aan het uitbreken van de coronapandemie boden bijna alle verenigingen de mogelijkheid om gezamenlijk te repeteren/oefenen en om het geoefende te tonen aan het publiek. Het repeteren en oefenen gebeurde bij de meeste verenigingen elke week (93%). En het tonen via voorstellingen, optredens en exposities deden de meeste verenigingen minimaal een paar keer per jaar (90%).

59% van de verenigingen verzorgde in de periode 2018 tot maart 2020 voor hun leden lessen (weleens tot wekelijks) en 54% bood de mogelijkheid masterclasses of workshops te volgen.

Het aanbod van wekelijkse lessen heeft hoofdzakelijk betrekking op orkesten en dansverenigingen. Bijna twee derde van de verenigingen bood de mogelijkheid om gezamenlijk de activiteit uit te voeren zonder les.

De coronapandemie en de beperkende maatregelen hadden grote invloed op het aanbod van de verenigingen. Van de verenigingen die voor corona de mogelijkheid boden om op te treden of te exposeren heeft 93% dit tijdens de coronapandemie niet kunnen organiseren. Bij de verenigingen die voorafgaand aan corona lessen of repetities organiseerden is het iets minder dan de helft gelukt om ook tijdens de coronapandemie deze activiteiten aan te bieden, (gedeeltelijk) op dezelfde manier dan wel op een alternatieve wijze (bijv. online).

Artistieke begeleiding

Ruim drie kwart van de verenigingen werkt met een betaalde artistiek begeleider. Ruim drie kwart van deze groep heeft een begeleider met een hbo-opleiding tot professioneel dirigent, regisseur, acteur, kunstenaar, musicus, choreograaf, docent, etc. Begeleiders met een mbo-opleiding tot (uitvoerend) artiest, kunstenaar, musicus, danser, etc. komen weinig voor (7%). Vaker (21%) is er sprake van een een- of meerjarige opleiding voor amateurdirigent,

amateur-regisseur, etc. Bij slechts 5% is er sprake van een artistiek begeleider die daarvoor geen gerichte opleiding heeft genoten.

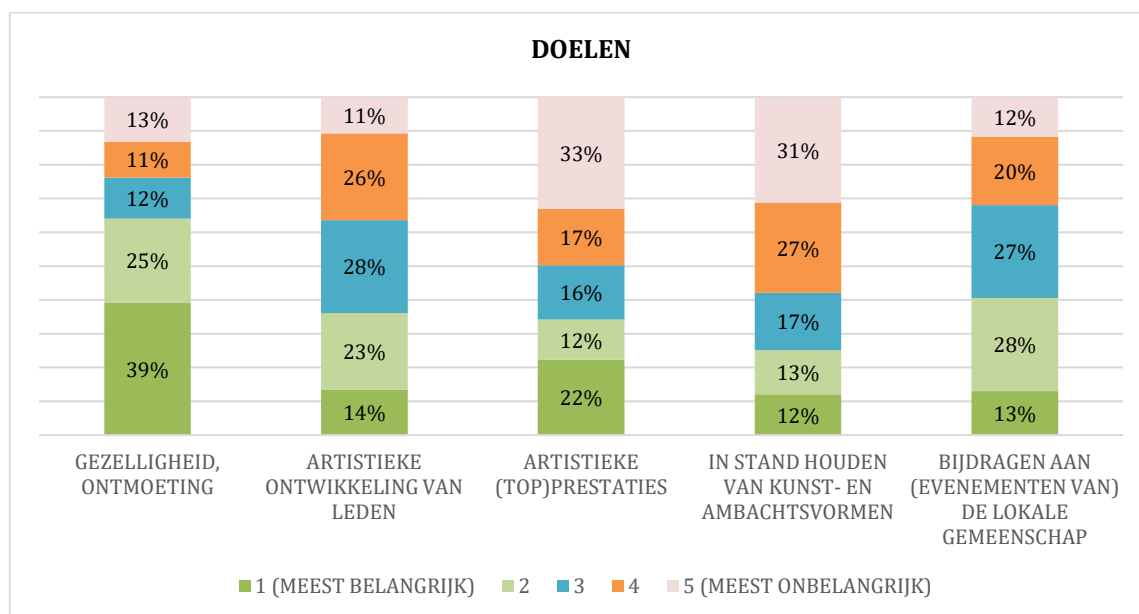
Begeleiders met een gerichte hbo-opleiding komen we het meest bij muziekverenigingen (84%) en koren (80%) tegen, iets minder bij toneelverenigingen (54%) en veel minder bij dansverenigingen (22%). Bij de dansverenigingen ligt het aandeel begeleiders met een mbo-opleiding (44%) of alleen gerichte cursussen (44%) juist weer hoger. Ook werken dans- en toneelverenigingen wat vaker met begeleiders zonder gerichte opleiding.

Innovatie van het aanbod

De verenigingen voor kunstbeoefening gaven hun reactie op deze stelling: ‘we zijn voortdurend actief met het vernieuwen van onze activiteiten’. 60% geeft aan het hiermee (helemaal) eens te zijn. Bij een hele kleine groep (7%) is er naar eigen zeggen niet of nauwelijks sprake van het voortdurend vernieuwen van de activiteiten.

Doelen

De meeste verenigingen voor kunstbeoefening hebben meerdere doelen met de activiteiten die zij organiseren. Er is wel een verschil in het belang dat zij hechten aan de verschillende doelen. 39% vindt gezelligheid en ontmoeting het meest belangrijke doel, op afstand gevolgd door de andere doelen.

Als we kijken naar de gemiddelde score per doel (op een schaal van meest belangrijk (=1) tot meest onbelangrijk (=5)), dan zien we de volgende ranking:

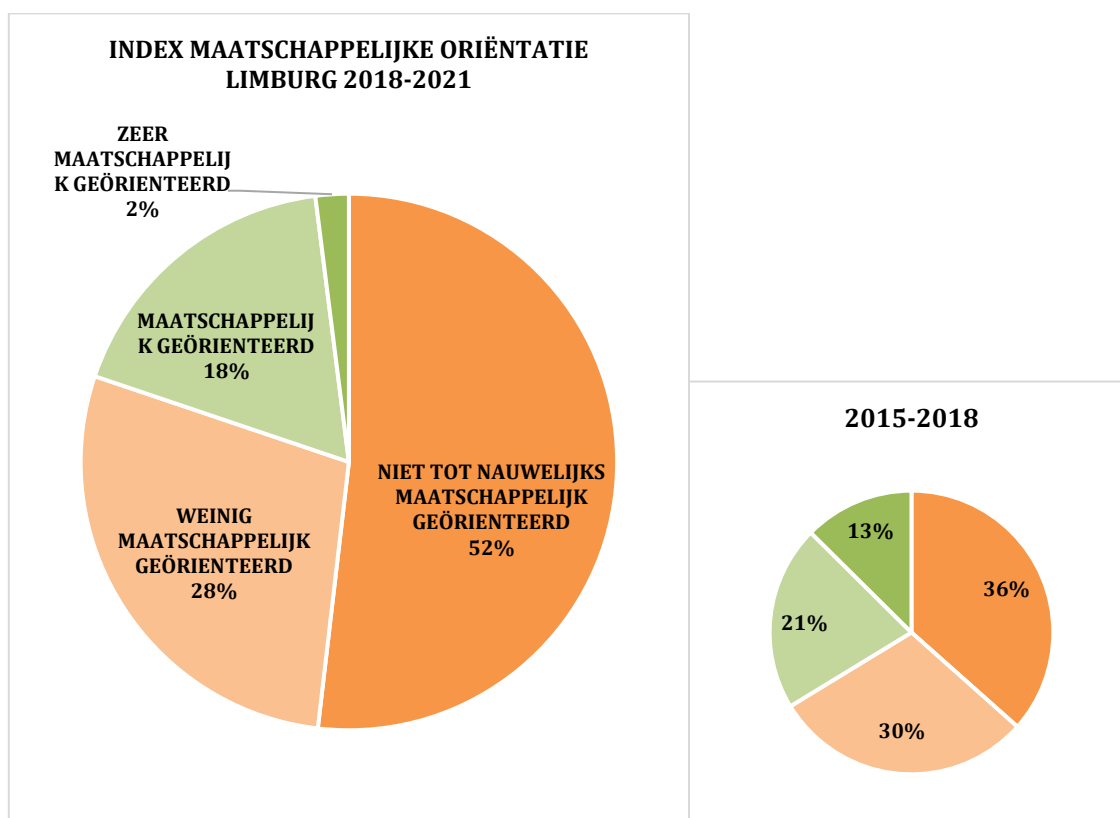
1. Gezelligheid, ontmoeting	2,3
2. Bijdragen aan (evenementen van) de lokale gemeenschap	2,9
3. Artistieke ontwikkeling van leden	3,0
4. Artistieke (top)prestaties	3,3
5. In stand houden van kunsten ambachtvormen	3,5

3 Maatschappelijke oriëntatie

Onder maatschappelijke oriëntatie verstaan we de mate waarin verenigingen voor kunstbeoefening zich richten op maatschappelijke activiteiten of taken.

We noemen een vereniging zeer maatschappelijk georiënteerd wanneer ze in de periode 2018-2021 voldeed aan de meeste of alle van deze criteria:

- de vereniging werkt met drie of meer partners samen, zoals scholen, buurt- en wijkorganisaties en andere culturele verenigingen of stichtingen
- de vereniging zet zich extra in om een of meer speciale doelgroepen te bereiken als publiek en als lid
- de vereniging is zeer actief met het organiseren van andere activiteiten dan het reguliere aanbod voor de leden.

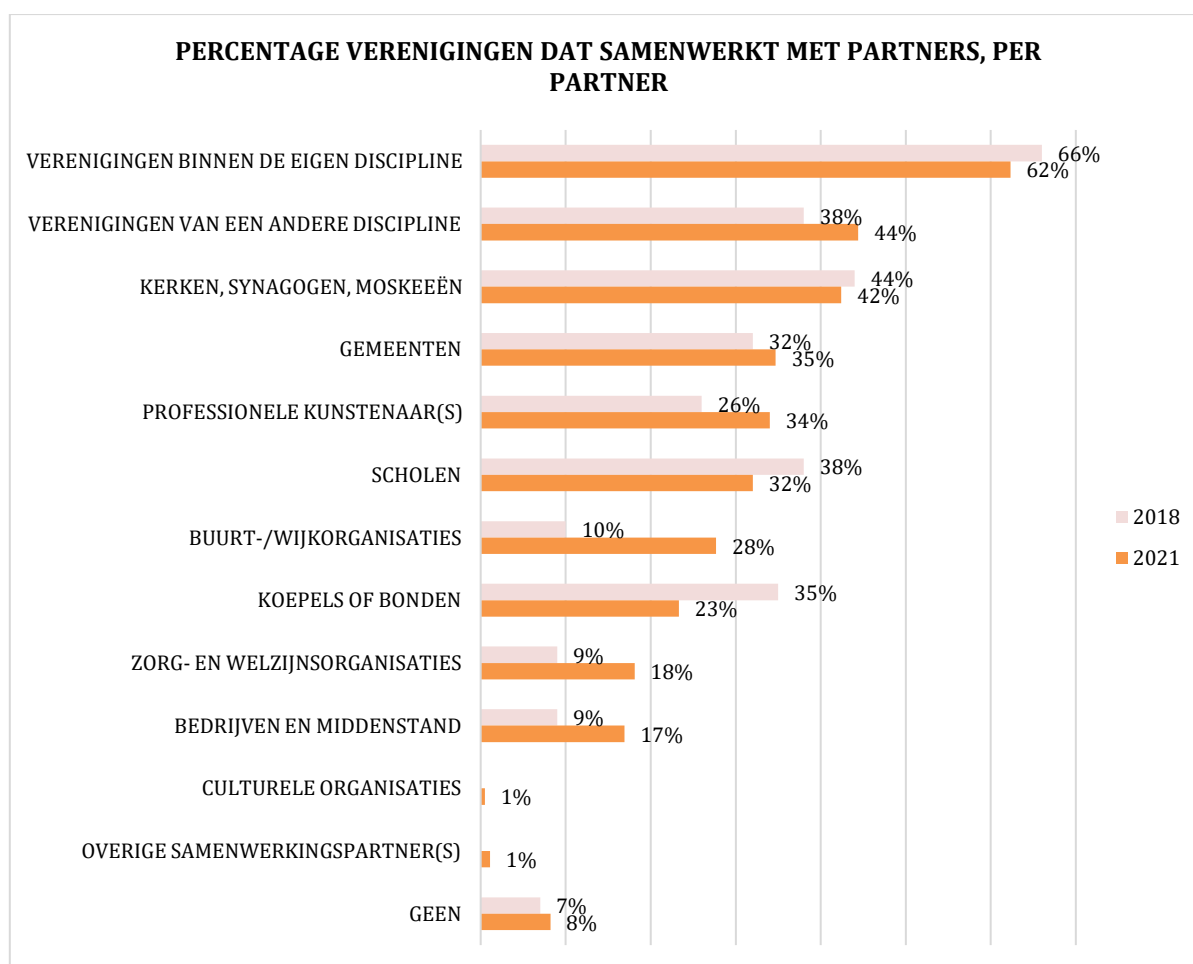
De meerderheid van verenigingen was in de periode 2018-2021 niet tot nauwelijks (52%) of weinig maatschappelijk (28%) georiënteerd. Een kleine groep was wel (18%) tot zeer sterk maatschappelijk georiënteerd (2%).

Hieronder lichten we de pijlers van maatschappelijke oriëntatie verder toe, specifiek voor de verenigingen uit Limburg.

Samenwerking met externe partijen

Een grote meerderheid van de Limburgse verenigingen voor kunstbeoefening werkt samen met andere partijen. Slechts 8% doet dat helemaal niet. En 61% werkt samen met drie of meer partijen. Gemiddeld gaat het om 3,4 verschillende soorten partners per vereniging. We verstaan onder samenwerking het zich gezamenlijk en gelijkwaardig inzetten voor een bepaald doel.

Verenigingen binnen de eigen kunstvorm worden het meest genoemd als partner. 62% van de verenigingen werkt hiermee samen. Andere veelgenoemde partijen zijn verenigingen uit een andere kunstvorm (44%), kerken (42%), gemeenten (35%), professionele kunstenaars (34%), scholen (32%), buurt-/wijkorganisaties (28%), koepels of bonden (23%).

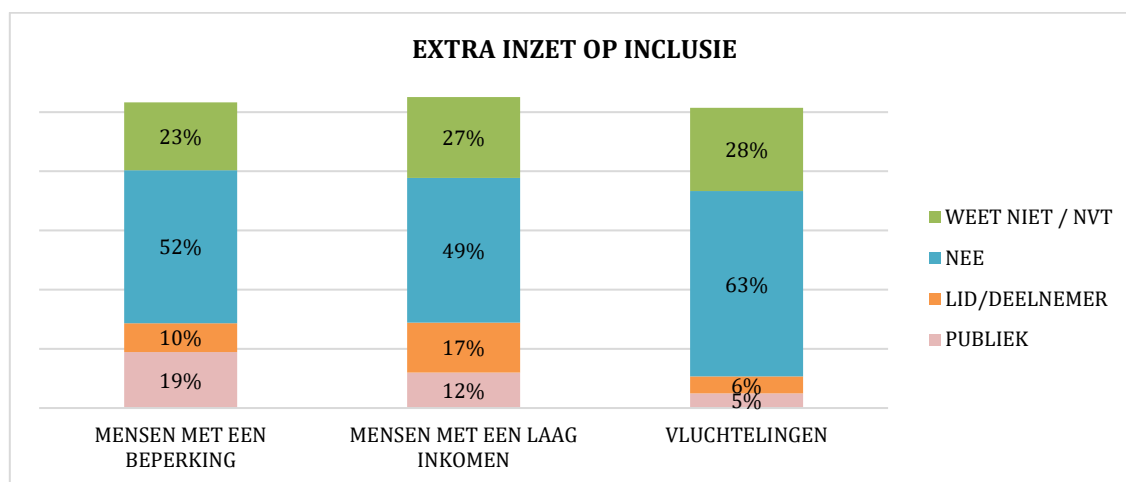

Hoe groter de vereniging, hoe groter het aantal externe partners. Ook zien we verschillen per kunstvorm. Zo ligt het percentage dat met een of meer externe partners samenwerkt hoger bij muziekverenigingen (96%) en koren (93%) dan bij dansverenigingen (81%), toneelverenigingen (79%) en foto-/filmclubs (78%). Gemiddeld werkt een orkest met 4,7 verschillende

soorten partijen samen, veel meer dan koren (2,7), toneelverenigingen (2,6), dansverenigingen (2,2) en foto-/filmclubs (1,9). Het samenwerken met scholen wordt het meest gedaan door muziekverenigingen (67% van de muziekverenigingen), en helemaal niet door foto- en filmclubs. Samenwerken met kerken, synagogen en moskeeën wordt het meest gedaan door orkesten (52%) en koren (50%).

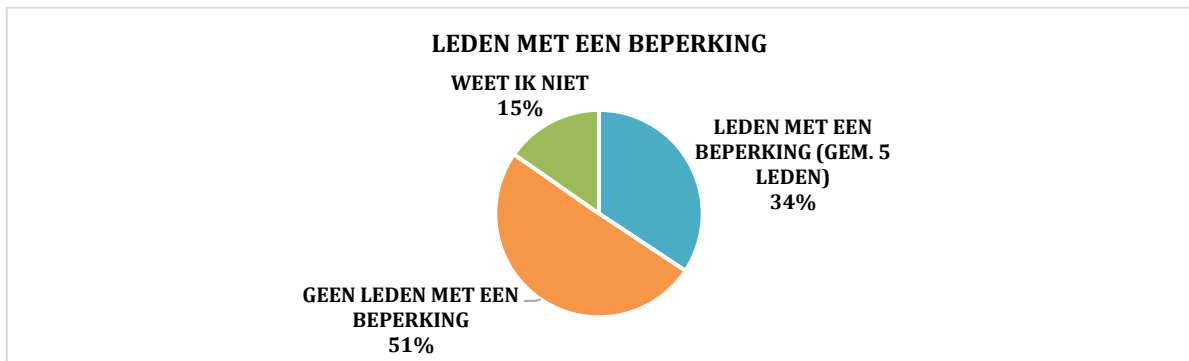
Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's

Een minderheid van de verenigingen voor kunstbeoefening zet zich extra in om de volgende doelgroepen te bereiken: mensen met een beperking, mensen met een laag inkomen of vluchtelingen. 23% van de verenigingen probeert een of meerdere van deze doelgroepen te bereiken als publiek en 19% zet zich in om ze (ook) te bereiken als lid of deelnemer. Daarbij is er vooral inzet om mensen met een beperking en mensen met een laag inkomen te betrekken bij de vereniging.

34% van de verenigingen voor kunstbeoefening heeft leden met een beperking.* Zij hebben gemiddeld vijf leden met een beperking. Van deze groep verenigingen heeft maar een heel klein deel (1%) aparte groepen of activiteiten voor deze leden. Het betreft dan alleen orkesten. Bij de rest doen de leden met een beperking mee met de reguliere activiteiten voor alle leden.

* Onder 'beperking' verstaan we een beperking in het bewegen (bijv. rolstoelgebonden), een verstandelijke beperking, een zintuigelijke beperking (blind, slechtziend, doof en slechthorend), een chronische aandoening (o.a. COPD, diabetes, epilepsie, hersenaandoening), (ex-)hartpatiënten) of gedragsproblemen (o.a. ADHD, autisme, spectrum stoornis).

Aanvullend aanbod

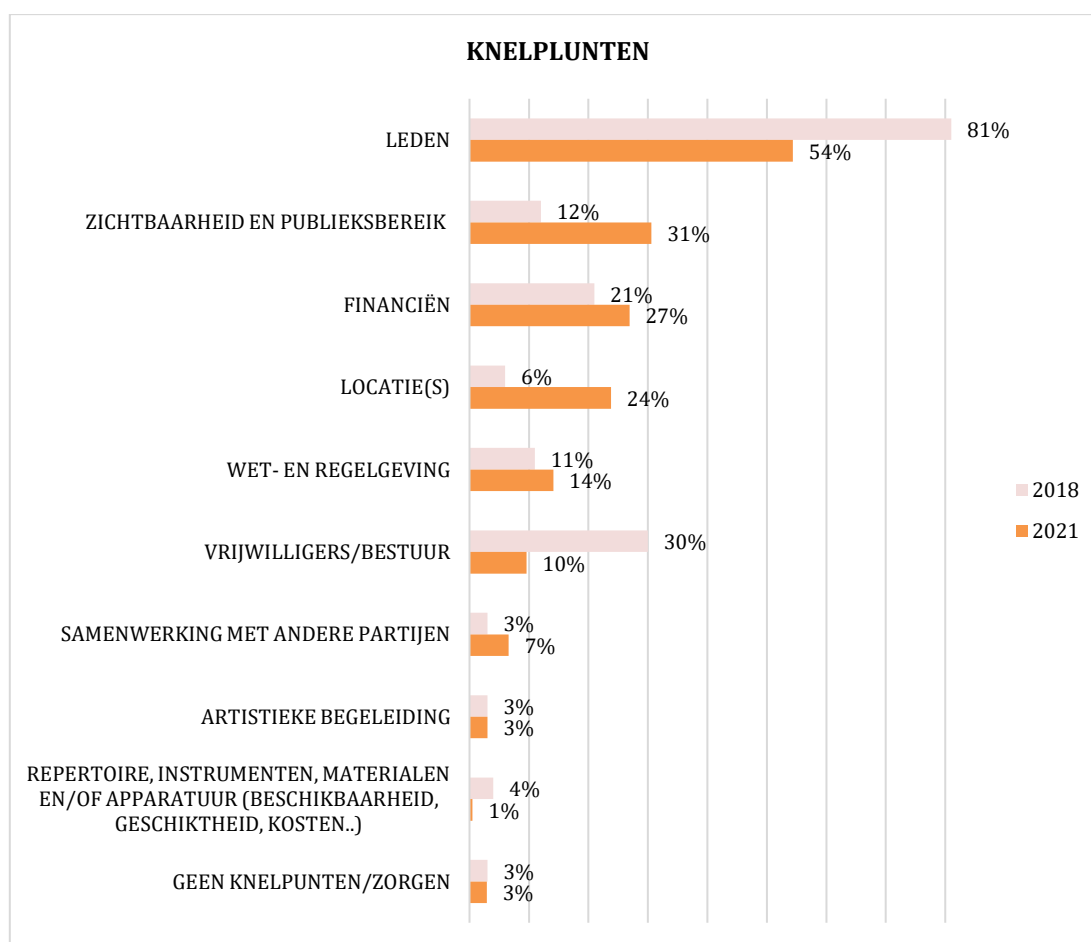
Verenigingen voor kunstbeoefening organiseren in eerste instantie de reguliere artistieke activiteiten voor hun leden, zoals repetities en optredens. Daarnaast organiseren sommige verenigingen extra activiteiten, zoals kampen, bingoavonden, ouder-kind-activiteiten en andere evenementen. In de periode van 2018 tot het uitbreken van de corona-pandemie organiseerde bijna driekwart (73%) van de verenigingen zulke extra activiteiten.

De corona-pandemie heeft het organiseren van extra aanvullende activiteiten sterk beïnvloed. De meerderheid (69%) is daardoor minder actief geworden met het organiseren van extra activiteiten (fysiek of online). Een kleine groep (11%) is na het uitbreken van de corona-pandemie juist actiever geworden met het aanbieden van zulk aanbod.

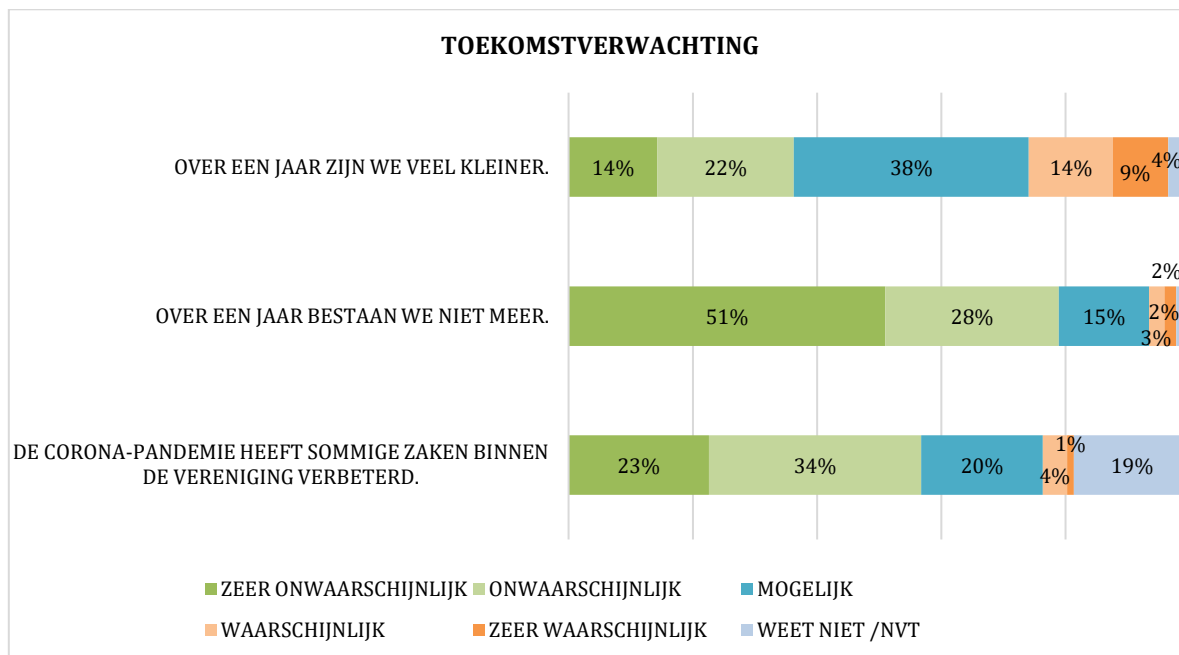
4 Knelpunten en toekomstverwachting

97% van de Limburgse verenigingen ervaart knelpunten ten tijde van de coronapandemie. Voor de meeste verenigingen (54%) ligt een van de twee belangrijkste knelpunten bij de leden. Dan gaat het met name om vergrijzing van het ledenbestand, het niet durven komen van leden tijdens de coronapandemie, het stilliggen van de ledenwerving als gevolg van de coronapandemie en daardoor een dalend ledental en geringe nieuwe aanwas. In 2018 gaf 81% van de verenigingen aan dat leden een van de twee belangrijkste knelpunten waren. Die daling komt waarschijnlijk doordat er in 2021 voor de verenigingen door de coronapandemie ook andere knelpunten bij zijn gekomen.

Ten opzichte van 2018 zijn vooral zichtbaarheid en publieksbereik (van 12% naar 31%) en locaties (van 6% naar 24%) voor een groter deel van de verenigingen een belangrijk knelpunt geworden. Bij het toelichten van dit knelpunt leggen de meeste verenigingen een directe relatie met de coronapandemie. Financiën zijn voor een iets groter deel (27%) van de verenigingen een knelpunt gebleven. Dan gaat het vooral om dalende inkomsten uit optredens, voorstellingen en exposities en dalende inkomsten uit contributies. Op het terrein van vrijwilligers of het bestuur ervaren minder verenigingen (10%) problemen dan in 2018 (30%).

Bijna een kwart van de verenigingen acht het (zeer) waarschijnlijk dat ze over een jaar veel kleiner zijn. Daarnaast ziet nog eens twee op de vijf verenigingen dit scenario als een reële mogelijkheid. Veel minder verenigingen verwachten dat ze over een jaar niet meer bestaan, alhoewel 15% dat nog wel als een mogelijkheid ziet. Dansverenigingen en koren zijn het meest pessimistisch over de nabije toekomst, want bijna een derde van hen verwacht over een jaar veel kleiner te zijn en nog eens een derde ziet het als een mogelijkheid. Foto-/filmclubs en orkesten zijn van alle soorten verenigingen het meest positief over de toekomst.

5 Onderzoekopzet & verantwoording

Dit rapport bevat resultaten van de enquête die we in januari, februari en maart 2021 hielden onder vrijwillige bestuursleden van verenigingen en stichtingen voor kunstbeoefening in Nederland. Voor dit rapport is alleen de respons van de verenigingen uit Limburg gebruikt. Overal in deze publicatie waar we het woord ‘verenigingen’ gebruiken, bedoelen we verenigingen én stichtingen voor actieve kunstbeoefening. In dit hoofdstuk leggen we uit hoe we het onderzoek hebben uitgevoerd.

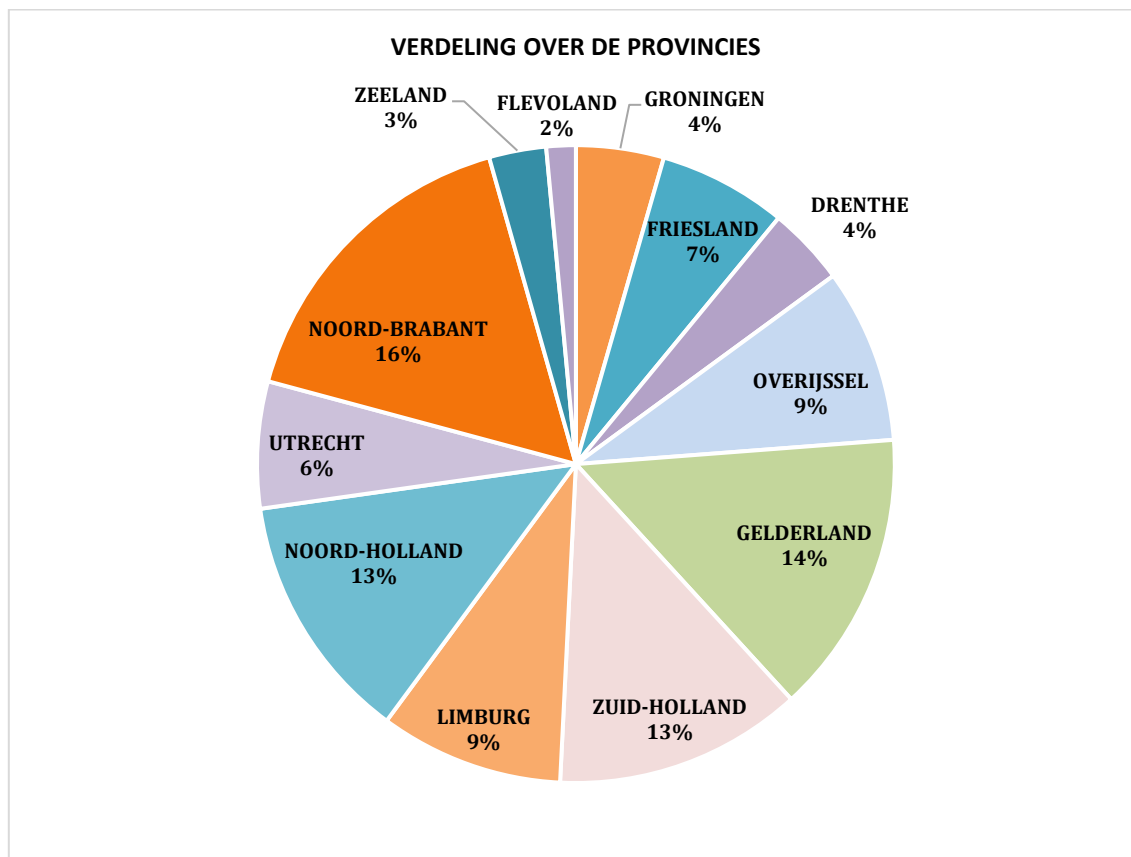
Ontwikkeling van de vragenlijst

We hebben de vragenlijst van deze tweede editie van de VerenigingsMonitor grotendeels gelijk gehouden aan de vragenlijst van de eerste editie uit 2018, zodat het mogelijk werd om vergelijkingen te maken en trends te beschrijven. De vragenlijst bevat voornamelijk gesloten vragen. Deze zijn geordend aan de hand van drie hoofdonderwerpen: organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie. Op een aantal onderwerpen hebben we nog aanvullende vragen gesteld over de invloed van de coronapandemie. Koornetwerk Nederland, de Koninklijke Nederlandse Muziek Organisatie (KNMO) en Danslink hebben kritisch meegelezen met de vragenlijst.

Doelgroep en steekproef

De vragenlijst is uitgezet onder vrijwillige bestuursleden van verenigingen of stichtingen die mensen laten samenkomen om in hun vrije tijd kunstzinnig, creatief of muzikaal actief te zijn. Het gaat hierbij om het ‘zelf maken’ van kunst (dus zelf musiceren, toneel spelen, schilderen, schrijven, etc.). Het onderzoek richt zich niet op verenigingen waarin kunst uitsluitend ‘ervaren’ en/of besproken wordt, zoals leesclubs. Het richt zich ook niet op erfgoed- of gezelligheidsverenigingen, zoals de historische kring of de carnavalsvereniging. En evenmin op informele groepen zonder rechtsvorm.

We hebben bestuursleden via twee kanalen uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen: via een directe uitnodiging per brief en een open online oproep. De dataverzameling werd uitgevoerd door DataIM en MailStreet. De uitnodigingen per brief hebben we verstuurd aan een steekproef uit het register van de Kamer van Koophandel. Het gaat om een registerbestand van verenigingen en stichtingen die in 2020 stonden ingeschreven onder de SBI-codes 90011 (beoefening van podiumkunst), 9003 (schrijven en overige scheppende kunsten) en 94992 (hobbyclubs). Dit bestand bevat bijna 27.000 inschrijvingen, waarvan niet alle tot de doelgroep van dit onderzoek behoren. Nadat we deze uit het bestand hadden verwijderd, hielden we ruim 11.000 verenigingen en stichtingen over. Deze verenigingen hebben we geordend naar provincie en kunstvorm (voor zover we dat konden achterhalen). Dit leidde tot de volgende schatting van de spreiding van het totaal aantal geregistreerde verenigingen en stichtingen over de provincies:

Op basis van deze schattingen van de verdeling van de verenigingen over kunstvormen en provincies hebben we een steekproef van 4.000 verenigingen getrokken die eenzelfde opbouw heeft. Omdat het KvK-bestand alleen postadressen bevat, hebben we deze 4.000 verenigingen per brief uitgenodigd om de vragenlijst – een bijgeleverde papieren versie of digitaal via de persoonlijke link – in te vullen. We zijn ons ervan bewust dat niet alle verenigingen staan ingeschreven bij de KvK, en dat we die niet via deze manier voor het onderzoek hebben kunnen uitnodigen. Daarnaast hebben we verenigingen en stichtingen via een open online oproep uitgenodigd om aan het onderzoek deel te nemen. Deze oproep is verspreid via websites, sociale media en nieuwsbrieven van onszelf en partners in het onderzoek.

Respons

In totaal hebben 3037 verenigingen en stichtingen aan het onderzoek deelgenomen. Daarvan bleken 57 vragenlijsten niet bruikbaar, omdat de respondent niet tot de doelgroep behoorde of omdat er onvoldoende vragen waren beantwoord, waardoor er 2980 bruikbare vragenlijsten overbleven. Hiervan zijn er 1510 verkregen via de gerichte steekproef van 4.000 verenigingen en 1470 via de open online oproep. Van deze 2980 bruikbare vragenlijsten zijn er 371 afkomstig van verenigingen en stichtingen uit Limburg, waarvan 144 via de gerichte steekproef en 227 via de open online oproep.

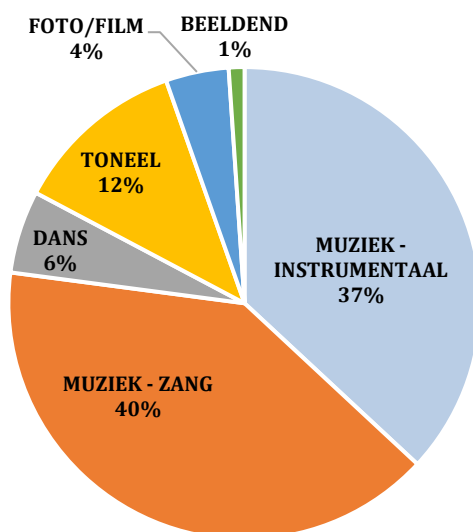
De verenigingen die via de open oproep hebben gereageerd wijken soms af van het gemiddelde van de gerichte steekproef: zij lijken op een aantal vlakken wat groter en actiever. Om toch een

goed beeld te kunnen geven van de verenigingen en stichtingen in Limburg, hebben we wel alle data (dus zowel via de steekproef als de open oproep) gebruikt. Daarmee hebben we een goede respons (N=371) ten opzichte van het op basis van het register van de Kamer van Koophandel geschatte totaal aantal ingeschreven verenigingen en stichtingen in Limburg (ca. 1030). Met vergelijkingen met het landelijke beeld, als gepresenteerd in *Verenigingen voor kunstbeoefening in cijfers. VerenigingsMonitor 2021*, moeten we echter zeer voorzichtig zijn, omdat voor die publicatie alleen de verenigingen via de gerichte steekproef zijn gebruikt.

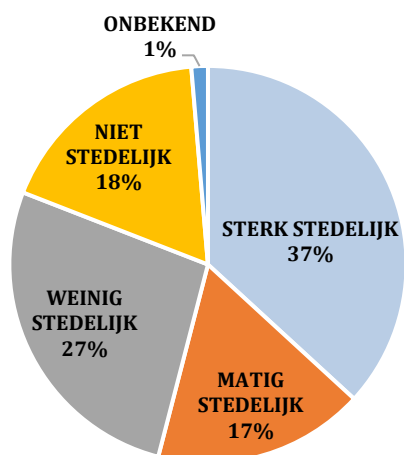
De spreiding over de kunstvormen van de Limburgse respons wijkt licht af van de spreiding over de kunstvorm in het bestand van de Kamer van Koophandel. Om de niet-representatieve spreiding over de kunstvormen te corrigeren hebben we een weegprocedure toegepast, zodat de resultaten in deze publicatie voor de spreiding van de kunstvormen een representatief beeld geven. De gewogen respons die we voor deze publicatie hebben gebruikt is als volgt opgebouwd:

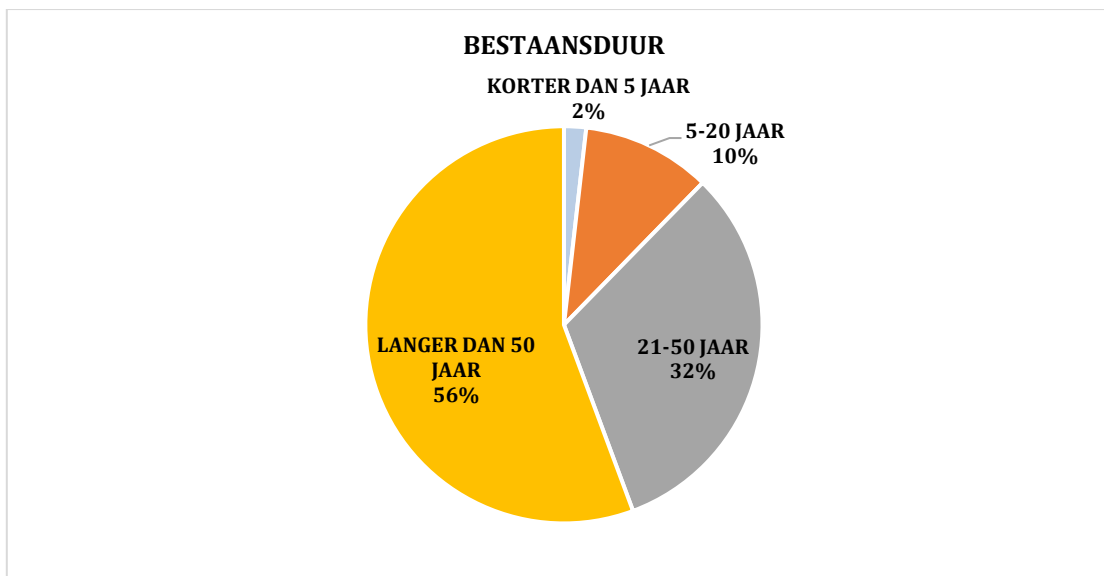
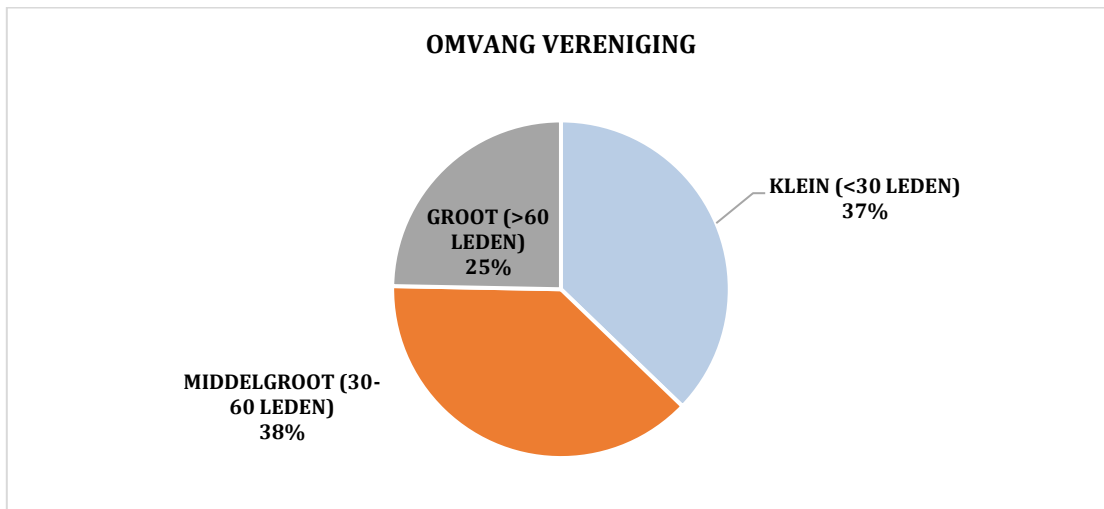

KUNSTVORM

MATE VAN STEDELIJKHEID VESTIGINGSPLAATS

Analyse

De analyse die we hebben uitgevoerd voor deze publicatie is beschrijvend van aard. Bij de meeste vragen en de indexen vergelijken we met de resultaten van de VerenigingsMonitor 2018. Dat geldt niet voor de vragen die gaan over de invloed en gevolgen van de coronapandemie. Wanneer we verschillen tussen kunstvormen analyseerden, hebben we alleen gekeken naar verenigingen voor 'muziek-instrumentaal', 'muziek-zang', 'dans', 'toneel' en 'foto/film'. De respons voor 'creatief schrijven' en 'beeldend' was te laag om te kunnen vergelijken. Voor de indexen organisatiekracht, artistiek aanbod en maatschappelijke oriëntatie hanteren we een berekeningswijze die verenigingen in vier categorieën indeelt:

Categorie	Benaming	Aantal punten
1	kwetsbaar/niet maatschappelijk georiënteerd/gering artistiek aanbod	0-40
2	weinig krachtig/weinig maatschappelijk georiënteerd/matig artistiek aanbod	41-59
3	krachtig/maatschappelijk georiënteerd/sterk artistiek aanbod	60-79
4	zeer krachtig/zeer maatschappelijk georiënteerd/zeer sterk artistiek aanbod	80-100

De drie indexen zijn gekoppeld aan vragen (zoals beschreven in de hoofdstukken 'organisatiekracht', 'artistiek aanbod' en 'maatschappelijke oriëntatie'). De antwoordcategorieën van die vragen hebben we gekoppeld aan scores. Per index kon een vereniging maximaal 100 punten scoren.

Vervolg

De intentie is om dit monitoronderzoek herhaaldelijk, om de drie jaar, uit te voeren, zodat we beter zicht krijgen op ontwikkelingen in deze sector.

Colofon

Verenigingsmonitor 2021 – Limburg
Op verzoek van Huis voor de Kunsten Limburg

We hebben de VerenigingsMonitor in Limburg uitgevoerd in samenwerking met Huis voor de Kunsten Limburg.

Hans Mariën (IVAdata) hielp mee bij het opschonen van het databestand en met het toepassen van de weegprocedure op de data. DataIM en Mailstreet voerden het veldwerk uit. 371 vrijwillige bestuursleden van verenigingen en stichtingen uit Limburg hebben de moeite genomen om de vragenlijst in te vullen. We willen deze partners en alle verenigingen en stichtingen die hebben deelgenomen aan het onderzoek heel hartelijk bedanken.

Auteurs

Arno Neele | ArnoNeele@lkca.nl
Zoë Zernitz | ZoeZernitz@lkca.nl

Uitgever

Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA)
Lange Viestraat 365
Postbus 452
3500 AL Utrecht
030 711 51 00
info@lkca.nl
www.lkca.nl

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

© LKCA Utrecht, november 2021

LKCA

LKCA wil ervoor zorgen dat iedereen goede cultuureducatie krijgt (op school én in de vrije tijd) en dat iedereen kan meedoen aan culturele activiteiten.

LKCA | Lange Viestraat 365 | Postbus 452, 3500 AL Utrecht | +31 30 711 51 00 | www.lkca.nl | info@lkca.nl